

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 4. oktober 2007
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2007-792-0385
Dok.: AHN40376

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 355, som Folketingets Retsudvalg (Alm. del) har stillet til justitsministeren den 11. juni 2007.

Lene Espersen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 355 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes med henvisning til henvendelsen af 15/2-07 fra Joan-Søstrene redegøre for erfaringerne i Østrig med den østrigske bortvisningslov.”

Svar:

1. Justitsministeriet har anmodet Udenrigsministeriet om at indhente oplysninger til brug for besvarelsen af spørgsmålet og har fra ambassaden i Wien modtaget følgende oplysninger om den østrigske bortvisningslov:

”1. Bortvisningsloven har siden ikrafttrædelsen pr. 1. maj 1997 været anvendt i et stadigt stigende antal tilfælde, jf. nedenstående oversigt for årene 1997 – 2006.

År	Bortvisninger/ adgangsforbud efter sikker- heds- politiloven	Bøder
1997)	1.449	138
1998	2.673	252
1999	3.076	301
2000	3.354	430
2001	3.283	508
2002	3.944	475
2003	4.180	633
2004	4.764	641
2005	5.618	668
2006	7.235	629

*) Ca. tal for perioden 1. maj – 31. december 1997

Interventionskontoret i Wien (1,66 mio. af Østrigs 8,2 mio. indbyggere) fik i 2006 henvist 3.667 sager fra politiet, svarende til ca. halvdelen af det samlede antal sager. En detaljeret statistik for 2006 for Wien-kontoret er tilgængelig på http://www.interventionsstelle-wien.at/files/Statistik_2006.pdf.

Der udgives ikke statistik over bortvisninger/adgangsforbud besluttet ved retskendelse efter fuldbyrdelsesloven.

2. Det har ved bortvisningslovens udformning været et bærende princip, at bortvisningen (i 10-20 dage) besluttes af politiet på stedet (med efterfølgende efterprøvelse ved politiets jurister, der i praksis kun sjældent tilsidesætter det udøvede

skøn) og ikke er afhængig af nogen anmodning eller anmeldelse fra den forurettede. Politiindsatsen kan f.eks. have baggrund i henvendelse fra naboer eller andre udenforstående. Det er en myndighedsafgørelse at foretage bortvisningen og evt. at ophæve den. Politiet skal i de tre første dage efter udstedelsen af en bortvisning påse overholdelsen mindst én gang om dagen. Såvel den forurettede som den bortviste gøres bekendt med, at et af politiet besluttet adgangsforbud kun kan ophæves af politiet, ikke af den forurettede. Ikke blot den bortviste, men også den forurettede kan ifalde administrativ bødestraf (max. EUR 360, ved uinddrivelighed op til to ugers frihedsstraf) for ikke at overholde forbuddet.

Hjemlen til den administrative bødestraf findes i sikkerhedspolitiloven, hvis § 84, stk. 1, i gældende udgave er sålydende:

”§ 84.

Stk.1. Den, der

...

2. ikke efterlever et adgangsforbud efter § 38 a, stk. 2, [Bem.: hjemmelen til bortvisning/adgangsforbud ved politiets foranstaltning]

...

begår en administrativ forseelse og straffes med bøde på indtil EUR 360, i tilfælde af uerholdelighed med frihedsstraf i indtil to uger.”

Ambassadens kilde i forbundskanslerens kontor har efter anmodning skriftligt uddybet fortolkningen af denne bestemmelse: ”Principielt kan også kvinden straffes efter § 84, stk. 1, i sikkerhedspolitiloven. I praksis er det givet også sket, at truede personer er pålagt straf, men der består dog her en skønsmulighed for myndigheden, idet bestemmelsen i § 21 i loven om administrative straffe muliggør, at man kan se bort fra straf, hvis skylden er af ringe omfang og følgerne af handlingen er ubetydelige. For den truede kvinde består således en risiko for at blive straffet, men rundt i landet bliver det åbentbart – ifølge meddelelse fra interventionscentrene – håndteret forskelligt, om man gør brug af § 21 i loven om administrative straffe eller ej. I praksis er straffesanktionen mod ofre omstridt. På den ene side argumenteres for, at sanktionen kan hjælpe ofrene, idet de over for den truende kan påberåbe sig, at de selv ifalder straf, hvis de trods et gældende adgangsforbud giver ham adgang til boligen osv. På den anden side er mange institutioner af den opfattelse, at voldsramte eller -truede ikke oveni skal kunne straffes”.

I modsætning til bortvisning/adgangsforbud ved politiets foranstaltning, forudsætter retskendelse om bortvisning/adgangsforbud (der løber i op til tre måneder eller indtil en verserende skilsmissegang mv. er afsluttet) en anmodning

fra den forurettede eller for børns vedkommende evt. børnemyndigheden på vegne af den mindreårige. Den forurettede kan her ved meddelelse til retten trække anmodningen tilbage eller give afkald på fuldbyrdelse af kendelsen.

3. Interventionscentrene er sammen med bortvisning/adgangsforbud ved politiets foranstaltning og bortvisning/adgangsforbud ved retskendelse den tredje søjle i det østrigske system. Interventionscentrene har som baggrund, at bl.a. politiets repræsentanter ved lovens udformning spillede en særlig aktiv rolle, dels ved at få indarbejdet et middel til her og nu at få bragt en truende situation til effektivt ophør på en anden måde end ved at hjælpe ofret væk fra hjemmet og anbringe hende i et krisecenter, dels ved at efterspørge en social og rådgivningsmæssig opfølgning af politiindsatsen i særlige centre med tværdisciplinær kompetence og med specialisering i spørgsmål relateret til vold i hjemmet.

Interventionscentrene ses som en drejeskive mellem de involverede offentlige myndigheder og NGO-institutioner, f.eks. kvindehuse. Interventionscentrene arbejder proaktivt. Når centrene fra politiet modtager oplysning om tilfælde af vold i hjemmet (også i sager, hvor der ikke er foretaget bortvisning), tager de kontakt med ofret (normalt telefonisk) for at tilbyde bistand i form af rådgivning om personlig sikkerhed, forholdsregler hvis den bortviste vender tilbage, juridisk rådgivning, herunder hjælp til udformning af anmodning om retskendelse og/eller åbning af skilsmissegang, ledsagelse i retten og ved politiafhøring og formidling til socialmyndigheder og hjælpe- og rådgivningsinstitutioner. Interventionscentrene lægger vægt på at kunne yde den individuelle bistand, den enkelte måtte have brug for, det være sig juridisk bistand til nogle, empati og opmuntring til andre.

Også til den bortviste er der tilbud om rådgivning og terapi, i Wien bl.a. ved en særlig manderådgivning.

Interventionscentrene, hvis rådgivere typisk er jurister og socialrådgivere, er aktive i informations- og træningsindsatser, herunder over for politi og domstole.

Interventionscentrene er gratis for klienterne og underlagt tavshedspligt.

4. Der er i Østrig i alt ni interventionscentre, et i hvert af de ni forbundslande, og tre filialkontorer. Nogle af interventionscentrene i forbundslandene uden for Wien har faste ugentlige træffetider i forskellige byer i forbundslandene eller mulighed for møde efter aftale. Interventionscentret i Wien er pt. bemandet med syv rådgivere. Centret i Linz har f.eks. ni rådgivere.

5. Det relativt store antal bortvisningssager og den kraftige årlige stigning heri vurderes at have som baggrund, at politifolk er særdeles godt skolet i at håndtere sager efter bortvisningsloven, at der eksisterer et godt samarbejde mellem politi og interventionscentre, der muliggør opfølgning af politiindsatsen, og at viden om loven og den generelle bevidsthed om kvinders rettigheder har været genstand for både kampagner og for en løbende informationsindsats. På alle de tre punkter har interventionscentrene spillet en afgørende rolle i at føre intentionerne bag loven ud i livet.

Ressourcer og sagsantal har dog langt fra kunnet følges ad. Navnlig interventionscentret i Wien har gennem flere år været underbemandet og overbebyrdet. Først for ganske nylig er der ved en bevillingsforhøjelse på 60 pct. skabt udsigt til en lettelse af medarbejdernes situation.

Der er både af interventionscentrene og forbundskanslerens kontor udarbejdet et omfattende informationsmateriale (herunder også med oversættelser til ganske mange sprog, se f.eks.

<http://www.interventionsstelle-wien.at/gesetz/gew-start.htm>

og

<http://www.frauen.bka.gv.at/DocView.axd?CobId=20591>).

Selv om indvandrerkvinder udgør en betragtelig del af de kvinder, som interventionscentrene tager sig af, er det dog stadig indtrykket, at indvandrerkvinderne er den gruppe, som det er sværest at hjælpe effektivt. Dels når informationen om deres rettigheder vanskeligt frem, dels er bortvisning af en voldelig ægtemand sjældent nogen effektiv beskyttelse i et indvandremiljø, dels har mange af kvinderne ikke nogen reel mulighed for at klare sig, hvis de rent faktisk blev frigjort fra den voldelige mand.

Det angives som generelt vanskeligt at motivere de voldelige mænd til rådgivning og terapi og at fastholde dem i længere forløb.

Medens informationsindsatsen over for politiet angives som meget vellykket, har det vist sig vanskeligere at få dommere til at deltage i efteruddannelsesforløb om vold i hjemmet.”

2. Som det fremgår, er der i Østrig oprettet såkaldte interventionscentre, og i det brev af 15. februar 2007 fra Joan-Søstrene, der henvises til i spørgsmålet, anføres det blandt andet, at der i Danmark bør etableres interventionscentre som dem, der findes i Østrig.

Den sociale indsats i forbindelse med vold mod kvinder og børn hører under Socialministeriet, som i forlængelse af det, der er anført i forbindelse med fremsendelsen af Justitsministeriets Forskningsenheds evaluering af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv. til Folketingets Retsudvalg i december 2006, har udtalt, at ministeriets strategi vedrørende indsatsen mod vold mod kvinder og børn grundlæggende består af 3 elementer.

Der arbejdes således for at øge kvaliteten af arbejdet på kvindekrisecentrene, for at øge kommunernes fokus på deres ansvar i forhold til de børn, der opholder sig på kvindekrisecentrene, og for at øge kapaciteten for behandlingstilbudene til voldelige mænd.

Denne strategi understøttes ved at afsætte betydelige satspuljemidler, og Socialministeriet har derfor ikke aktuelle planer om at foreslå etablering af såkaldte interventionscentre.

3. I brevet fra Joan-Søstrene anføres det endvidere blandt andet, at den danske bortvisningslov ikke er et godt redskab i sager om vold mod kvinder og børn, idet den i realiteten ikke anvendes.

Som anført i forbindelse med fremsendelsen af Justitsministeriets Forskningsenheds evaluering af bortvisningsloven til Folketingets Retsudvalg i december 2006 finder Justitsministeriet, at bortvisningsloven er et godt redskab til at løse en række problemer i visse belastede samlivsforhold, og at evalueringen ikke giver anledning til at overveje ændringer af loven.

Det anføres dog også, at der kan være behov for at sikre, at politiet i alle relevante sager fuldt ud er opmærksom på lovens regler, herunder om underretning af de sociale myndigheder. Justitsministeriet har på den baggrund drøftet spørgsmålet om lovens anvendelse med Rigspolitiet, og Rigspolitiet har herefter i sin overordnede strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsforbrydelser fra august 2007 beskrevet flere initiativer, der skal sikre en ensartet og effektiv anvendelse af reglerne om tilhold og bortvisning. Der skal blandt andet i samtlige politikredse oprettes en særlig enhed, hvis funktion er at varetage opgaver af rådgivende, koordinerende og opfølgende karakter vedrørende alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser. Enheden bør underrettes om alle konkrete sager, hvor der kan blive tale om at meddele tilhold eller bortvisning, og kan i den forbindelse i det omfang, der skønnes behov

for det, holde kontakt til og vejlede forurettede. Enheden vil også kunne varetage underretningen af de sociale myndigheder i disse sager.

I forbindelse med fremsendelsen af evalueringen anførte Justitsministeriet endvidere, at man fortsat bør følge udviklingen i lovens anvendelse, forløbet af bortvisningssagerne samt politiets og socialforvaltningernes rolle og tiltag i forbindelse med en bortvisningssag. Justitsministeriet har derfor anmodet Justitsministeriets Forskningsenhed om at foretage en ny evaluering af loven, således at denne evaluering vil foreligge inden udgangen af 2009.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet fortsat, at der på nuværende tidspunkt ikke er anledning til at overveje ændringer af bortvisningsloven.